

zhaja razen nedelj in praznikov vsak dan ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/L, Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne priobči. Rokopise se ne vrača.

Oglasi: Prostor 1 mm x 55 mm po K 1.50. Uradni razglaš, poslano ter notice isti prostor K 2.—, Pri večjem naročilu popust.

NAPREJ

Glasilo Jugoslov. socijalno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto K 288, za pol leta K 144, za četrt leto K 72, za mesec K 24. Za inozemstvo K 480.

Reklamacije za list so poštnine proste.

Upravništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/L, Učiteljska tiskarna.

Kaj je s potrditvijo ljubljanskega župana?

Demokrati so si vteli v glavo, da v Ljubljani ne sme biti nič drug župan, če ni demokrat. In iz te fikse ideje sedaj ne morejo, čeprav bi bili morali že davno uvideti, da je tako stališče nevdružno za stranko, ki absolutno nima večine med narodom. To bi bil en razlog, ki ga utemeljuje praksa. Drugi razlog je moralnega pomena; ta nedvomno govori za potrditev, Ljubljanski občinski svet je izvolil s precejšnje večino župana. Novi župan ni storil še ničesar, kar bi bilo kot razlog proti njegovi potrditvi, ker bi sicer oni, ki ugovarjajo potrditvi, prišli z razlogi na dan in tako poučili javnost, da je njih stališče pravo. Vse to se ni zgodilo.

Zaraditega vidimo mi v odlašani potrditvi župana veliko kršitev demokratičnega načela, oziroma občinske avtonomije. Zelo omejeni avtonomiji občine se dela s tem krivi-

ca, vrši se neutemeljen terorizem ne le nad izvoljenim županom marveč nad večino občinskega sveta in večino ljubljanskega prebivalstva.

Pa tudi iz upravnega vidika je odlašanje ali pa zavrnitev potrditve popolnoma neutemeljeno. Občine in ne župani so podrejeni državnii upravi, celo prestrogi kontroli. Kaj torej more ogroziti potrditev ljubljanskega župana?

Zdi se nam, da je to postopanje proti Ljubljani kaprica demokratov in pričakujemo, da se s spremembo vlade tudi ta kurs izpremeni. Sedanja vlada, ki je najbrže odklanjala potrditev, se noče blamirati. Čim pa prevzame posle vlade namestnik Hribar, smo mnenja, da napravi le prav, če predlaga potrditev ljubljanskega župana, ker to zahteva čut pravičnosti in demokratizma. Nam ne gre tu za osebe, tu gre za načela, za pravice občine!

(Medklici: To je dobro.) Mislim, da bi to povsem zadostovalo, zakaj poslanik se itak ne voli za kaj drugega, kakor da varuje pravice naroda, in interese naroda, med katere spada narodno edinstvo eo ipso. Drugič pa pomeni zaobljuba vpricho vse zbornice in pred predsednikom na vsak način toliko, kolikor prisega na Boga, v katerega mnogi ne verujejo. In gospodje, če hočete, da imamo priliko, da sprejmemo tak predlog pri prehodnih naredbah mu ne smete sedaj zapirati poti s tem, da določate prisego.

Nadalje mislimo, da more parlament le tedaj zaslužiti ime narodne skupščine, če je svoren. Četudi ste odglasovali načelo monarhije, ne smete v praksi tega načela tako razširati, da bi moglo tangirati najosnovnejša prava naroda in skupščine, v kateri so te pravice reprezentirane. To pomeni, da so mora ta skupščina zbirati po zakonu, da se lahko zbere, kadar sama hoče, da se ne more odgajati, da se ne more z njo postopati drugače, kakor sama sklepa. Ko smo govorili o republiki in o prednosti republikanskih načel pred monarhičnimi, se nam je odgovarjalo, da ni ta monarhija pravzaprav nič drugega, kakor republika, le da ima namesto predsednika dosmrtnega kralja. (Medklici: Tako je! Tako bi po sedanjih razmerah lahko bilo ponekod, če bi bil ta kralj res le reprezentant za tiste slavnostne prilike, brez katerih sedanja družba še vedno misli, da se ne more izhajati. (Dr. Lazar Marković: Ali je to ideal republike v Ameriki?) Gospod doktor, nekatere institucije ameriške republike niso nikakor moj ideal. Mi smo vam v našem načrtu povedali, kakšno republiko si mislimo mi. To ni bila ne ameriška ne francoska, ampak jugoslovanska republika. (Minister Marko Trifković: To pa zopet ni ideal Jugoslavije.) Ne vem, ali je gospod minister res tako uverjen, da to ni ideal Jugoslavije. Če je Jugoslavija ves jugoslovanski narod, mislim, da je že danes v narodu vsaj toliko republikanskega mišljenja, kolikor monarhičnega. (Minister Trifković: Motite se.) Povrh je pa treba še upoštevati, da jih med tistimi, ki so monarhisti, največ ne razmišlja o monarhiji in republiki in so za monarhijo največ zato, ker ta monarhija obstaja. (Mihalčič: Večina je za carevino. — Valerijan Pribičević: Glejte, ta pravi, da misli večina na carevino.) Njemu se ne čudim, saj vedno sanja o carstvu božjem. Čudim se le, da se je dal voliti v jugoslovansko skupščino in da ne kandidira rajši za nebeski sabor. —

Gospodje, kljub temu, da ste sklenili monarhijo, se ne bi moglo, če bi bila tukaj volja demokratična, dovoliti, da more posamezna oseba doseči več pravic, kakor ves narod ali kakor vsi zastopniki naroda. (Medklici: Če ste v ustavi dejali: »Vsak poslanec zastopa ves narod,« tedaj zastopam na primer jaz ves narod prav tako, kakor ga zastopa gospod Valerijan Pribičević. Tedaj torej ne smete dajati eni osebi, pa naj se imenuje kralj ali kakorkoli, pravico, da more pognati zbornico domov, kadar bi mogla postati nevarna — ne kralju, ampak kakšnemu gospodu Pašiču ali podobnemu nasledniku. (Dr. Lazar Marković: Tega ni v ustavi. Tedaj se baš apelira na narod, posredovalci se izključujejo.) Naša zahteva je ta, da bodi skupščina suverena, da ima sama pravico odgoditve, in da se ne prepnuča ta pravica nikomur drugemu. Naš predlog se je glasil: »Narodna skupščina se more zaključiti le po svojem lastnem sklepu, nikakor ne po volji vlade, v nobenem slučaju pa ne, dokler ni rešen državni proračun. Z ukazom se skupščina ne more odgoditi. (Dr. Lazar Marković:

To smo sprejeli.) Da, zadnji odstavek. (Dr. Lazar Marković: Prvi stavek se pa nahaja v predlogu: Ne more se zaključevati, dokler se ne reši budget.)

Gospodje, kralju priznavate še druge reči, ki se njega niti najmanj ne tičejo. Na primer: Zakonske načrte predlaga po kraljevskem pooblastilu ministrski svet ali posamezni ministri. Za zakonski načrt, ki ga predlaga, je odgovorna vlada ali dotični resortni minister. Čemu je treba posebnega kraljevskega pooblastila? To pomeni, da se izrablja kraljevska oseba že v naprej, da se pokaže neka smer tistim, ki radi razumejo, kaj da hoče vlada. Če je kralj pooblastil, takorekoč predhodno odobril kakšen zakon, tedaj mora lojalna večina, seveda, to sprejeti. In tako napravljate iz kralja vladno orodje, in namesto da ga povišate, ste ga degradirali. (St. Barič: Če kralj ne da predskanje, se dotični predlog ne more vlagati.) Gotovo, po tem odstavku. Če kralj ne da pooblastila, se dotični predlog ne more vlagati. (Dr. J. Radonjič: Imamo pa skupščinsko iniciativo.) Gospodje, skupščinska iniciativa je eno, predlogi, ki jih prinaša vlada, so pa drugo. (Dr. Radonjič: Pa nam jih ni treba sprejeti.) Vi pravite, da vam

jih in treba sprejeti. Saj vendar vidimo, kako se postopa!

Toda, gospodje, če vam vse to ni nič, imamo nekaj, kar bi res moralo vsakega prisiliti, da razmisli stvar. To je 79. članek, ki se glasi: »Kralj sklepa pogodbe s tuimi državami, toda za potrdilo teh dogovorov je potrebna predhodna odobritev narodne skupščine. Za potrdilo čisto političnih sporazumov, če ne nasprotujejo ustavi in državnim zakonom, ni predhodno potrdilo narodne skupščine potrebno.« Kaj je to: »Čisto političen sporazum?« Gospodje, čisto političen sporazum je lahko pogodba z najdalekosežnejšimi posledicami za deželo in za narod. To je lahko pogodba z najdalekosežnejšimi posledicami za deželo in za narod. To je lahko pogodba, katere posledice postanejo lahko neizmerno večje kakor posledice vselih pogodb, za katere se zahteva predhodna odobritev skupščine. (Valerijan Pribičević: Ampak vlada mora pristati na to. Kralj ne more sam sklepati pogodb.) Ta članek ne govori o ničemer, kakor da za take politične sporazume ni treba odobritve narodne skupščine. To pomeni, da vežete v zunanji vprašanji, v tistih, ki so najvažnejša, narodni skupščini roke in da ji mašite usta. (Dalje prih.

Narodna skupščina v ustavi.

(Govor posl. sodr. Etbina Kristana na seji Ustavotvorne skupščine dne 10. junija.) (Dalje.)

Jaz bi bil za to, da dobi pasivno volilno pravico, kdor ima aktivno. Ampak če ste za sedanjo skupščino zahtevali 25 let, ne postajate reakcionarni, pa ne zahtevajte sedaj 30 let. In ne bojte se, da bo narod volil same mladeniče, dokler ima tudi kaj modric starcev. Mislim, gospodje, da je v skupščini treba različnih elementov, in kakor je dobro, da so tukaj ljudje z mnogimi izkušnjami, je treba tudi ljudi z mladimi ideali in z močnim temperamentom. Mislim, da ni vzroka, da bi se bali mladine v našem javnem življenju. (Dr. Lazar Marković: Vi imate temperameta, kakor da ste mladi.) Kar se tiče mojega temperameta, ni sedaj v debati. (Dr. Lazar Marković: Hotel sem reči, da je temperameta v skupščini.) Prav nič nisem danes razpoložen za šalo, zakaj iz te zbornice je izginila tista atmosfera, ki bi bila primerna za nekoliko šale. — Na vsak način mislim, da je koristno, če pritegnemo del mladine na sodelovanje, da ne bo sposoben človek šele v poznih letih prihajal sem, ko ni imel prilike, da bi se bil od svojih starejših tovarišev kaj naučil.

Priznam, da niso to najusodnejša vprašanja. Tu imamo tudi važnejše reči, o katerih je treba govoriti.

Eden naših predlogov je bil sledeči:

V 74. članku predlagamo, da se namesto zahteve, da polagajo narodni poslanci prisego, sprejme zaobljuba. Gospodje, če bi bili konsekventni, bi sprejeli ta amandna, ker ste sprejeli v tej ustavi stavek, ki ga sedaj negirate. V nekem drugem oddelku, in sicer v 12. članku pravite: »Garantira se svoboda vere in vesti. Uživanje državljanških in političnih pravic je neodvisno od svobode vere... Nihče ni dolžan javno izpovedovati svojega verskega prepričanja... Nihče ni dolžan sodelovati pri verozakonskih aktih... razun... kolikor določa zakon za osebe, ki so podložne očetovski, vartuški ali vojaški oblasti.«

Gospodje, mislim, da ni dvoma, da ne more biti dvoma, da je prisega verozakonski akt. Na eni strani pravite, da je svoboda vere in vesti garantirana, in da nihče ni dolžan javno izpovedati svojega verskega prepričanja, če ni podložen očetovski, tatarski ali vojaški oblasti, od poslancev pa zahtevate javno izpovedanje njihovega verskega prepričanja s prisego v religiozni obliki. Veste, da je to roganje, zakaj ljudi imate, ki ne verujejo, kar uči pravoslavna, ne kar uči katoliška, ne kar

uči mohamedanska vera, poslanci so, ki ne verujejo v Boga, vi pa zahtevate od njih — (Medklici: Dol z njimi!) — če hočete »dol z njimi«, tedaj morate to zapisati v ustavo, ne pa da imamo svobodo vere in vesti — vi pa zahtevate od poslancev, kar velja sicer le za ljudi, podložne očetovski, varuški ali vojaški oblasti.

Če torej hočete, da bo ta odstavek veljal in da ne bo ves svet videl, da zanašate v ustavo nekaj, v kar sami ne verjamate, da zanašate v ustavo nekaj, kar v isti ustavi negirate, tedaj morate zavreči to prisego, brez obzira na to, kakšno vsebino ji sploh dajete.

Ne vem, zakaj bi moralo biti to prav v naši državi. Dovolj je drugih držav, ki niso propadle, četudi niso imele podobnih priseg. Pri nas pa? Neprenehoma se tukaj govori o vsakovrstnih svobodah, o enakostih, ali v skupščini, ki naj zastopa voljo naroda, ki naj dela za interese tega sveta, in ki nima s tistim, kar je nad oblaki ali kaj vem kje, kadar se zemlja obrne, hočete kar prvi dan, ko se zbornica snide, nekakšno religiozno demonstracijo. Tedaj vsaj ne govorite, da smo napredni, ne recite, da imamo pogum, da gremo naprej, dokler nimate toliko poguma, da bi odložili brezpomembno tradicijo, s katero se smešimo pred vsem svetom. (Valerijan Pribičević: V Ameriki mora iti predsednik vsako nedeljo v cerkev.) Gospodje, če hočete iz vseli dežel pobrati vse, kar je v njih reakcionarnega, vse, kar je v njih neumnega, in spraviti v našo ustavo, tedaj ni dvoma, da ne bi bilo težko napraviti iz nje monstrum. Prav gospod Valerijan Pribičević je eden izmed tistih, ki se ne bodo nikdar pozivali na to, kar je v drugih deželah dobrega, ampak če iztakne kje kakšno neumnost, jo hitro prezentira naši skupščini. (Val. Pribičević: Mi stvarjamo napredno ustavo.) Gospod Valerijan če smatrate, da je to napredno, bo treba iti še za nekoliko stoletij nazaj in pogledati, če ne najdemo še kakšno absurdnost, ki bi jo mogli spraviti v našo ustavo. —

Gospodje, za prehodne naredbe, ki so tudi s tem oddelkom v stiku, smo podali predlog, ki se glasi: »Narodni poslanci bodo na skupščinski seji pred predsednikom skupščine položili obljubo, da se bodo v svojem poslaniškem delu ravnali po ustavi, da bodo ščitili pravice naroda in edinstvo države po svojem najboljšem znanju in prepričanju.«

Zalski:

Avtonomija in samouprava občine.

Danes se mnogo govori o samoupravi in avtonomiji občine. Vendar vlada v bistvu in v pojmu teh dveh besedi še nejasnost. V splošnem pa smatra marsikdo samoupravo in avtonomijo kot identični. V resnici pa se gre tu za dva različna pojma.

Avtonomijo bi slovenski imenovali samozakonodajo, samoodločbo ali politično samostojnost. Avtonomija občine obstoji v pravem pomenu, izdajanje zakonov občine same. Vendar ima v prvi vrsti pravico izdajanja zakonov država in državni zakoni so za občino obvezni. Tako dolgo, da državna ustava in državna zakonodaja to pripušča in sankcionira, zamorejo tudi občine izdajati naredbe z zakonito močjo. Suverena pa je edino le država kot taka. Občinski zakoni zamorejo biti komunalne naredbe, ki imajo karakter izvršiti določbe na podlagi državnega zakonika. V mnogih slučajih ima občina izrečno pravico po gotovih smereh in v gotovem obsegu izdajati lokalne naredbe potem zakona. Avtonomija ali občinska samozakonodaja se zamore večkrat nanašati na materije, ki niso od države urejene. Od ene strani zastopa občina državo in ima skrbeti za izvršitev od države danih zakonov in naredb, od druge strani — in v tem obstoji njena avtonomija — prevzame prostovoljno nalogo, ki si jih je sama izvolila. Tu mislimo na komunalna politična dela in institucije, ki v današnjih časih igrajo velikansko vlogo: komunalizacija vodnih in električnih naprav, cestnih železnic; brezplačni pogrebi, porodi, komunalna zidava stavb itd.

Samoupravo občine je treba razločevati od avtonomije. Pravica samouprave občine obstoji v tem, da občini, kljub temu, da je državni organ in kot taka mora skrbeti za državne zadeve, se ji garantira do gotove meje samostojnost in pristoje gibanje za njeno notranjo upravo in organizacijo. Striktno nasprotstvo samouprave je državna kuratela občine. Izvauredna državna uprava občine, ki samoupravi spada v prvi vrsti, da sta občinska oblast in občinsko poglavarstvo izvoljena od občanarjev ali njih zastopnikov. Nasprotno, samoupravi je tudi v nekaterih mestih (Ljubljana, Maribor, Celje, Ptui), da morajo biti od občanov izvoljeni župani tudi potrjeni od

kralja. Omejena in kršena je samouprava, če sklepi od ljudstva izvoljenih občinskih svetovalcev potrebujejo potrditve vlade.

Samouprava prinaša namreč tudi pravico občinam zvišanje občinskih davkov, Uprava občin pa se nahaja pod državnim nadzorstvom; v pravem pomenu samouprava, v obče posebno iz ekonomične strani.

V starem veku sta bili večkrat mesto in država isto. Tip take mestne države je bil Rim, ki je podjarmil del Evrope.

Državna mesta v srednjem veku so imela neomejeno samoupravo in avtonomijo tako, da jim država ni mogla do živga. Avtonomija je tako napredovala, da je posedalo mnogo občin lastne kazenske in civilne zakone. Ravno tako je imela večina mest svoj lasten denar, carino itd. V času absolutizma knezov je pritisnila omnipotentna država občine v ozadje in jih oropala vseh privilegij in svobode. Šele po francoski revoluciji je prišla, v času konstitucionalizma, samouprava občine zopet na površje.

Pospešitev moderne komunalne politike zahtevata samouprava in avtonomija občine. Kolikor močnejši veliki meri. Naravno je, da ne misli nihče na to, da bi bilo, kakor v srednjem veku, izročena zakonodaja občinam. Toda državni zakoni ne smejo, kakor se to večkrat dogaja, ignorirati razliko mestnih od podeželnih občinskih potreb. Oni morajo uvaževati regionalne in lokalne razmere in posebnosti. To se zgodi najpriljavnejše na način, da si država pridruže v državni zakonodaji uravnano načelnih določb in da detajlno izpeljavo prepusti komunalnim oziroma mestnim naredbam. V splošnem bodi povedano, da je sodelovanje države na mestu, kjer se gre za splošne socialne interese.

So še naloge, katerih komunalno zdravljenje pospešujemo, ker država ni v stanju. V mnogih slučajih da občina iniciativno za podzavljenje te ali one zadeve. Čim več nalog reši občina na komunalni podlagi, temveč je predpriprav za podzavljenje. Tako hrepenimo po upeljavi brezplačnih učil, pogrebov, porodov, po brezposelnih zavarovanjih itd. v nadi, da bo prišel čas, ko bo morala vse to prevzeti država.

Brzjavni.

K ATENTATU NA DRAŠKOVIČA.

Beograd, 22. julija. Beograjske «Novosti» pišejo: Cetniški odbor v Beogradu poizveduje po stanovanjih vodilnih komunistov v nameri, da jih linča.

LDU, Zagreb, 22. julija. Tukajšnji listi javljajo, da je nabrala preiskava o atentatu na ministra Draškoviča, ki se vrši noč in dan, silno obsežen in važen material, ki se pa v interesu nadaljnega poteka preiskave še ne sme objaviti.

IDU, Vrbovska, 22. julija. Zagrebški listi poročajo: V Vrbovski (Orski Kotar) so aretirali v zvezi z atentatom dva komunistična voditelja.

LDU, Zagreb, 22. julija. V zvezi z atentatom na ministra Draškoviča so bile predvčerajšnjem in včeraj izvršene v Zagrebu nekatere aretacije. Ker je bil te dni v Zagrebu tudi komunistični poslanec Života Milojković, ki je prisostvoval tajni komunistični seji, menijo, da so se na dotični seji vršile zadnje priprave za atentat.

DEMONSTRACIJE. HUJSKANJE K FAŠIZMU.

V Beogradu so priredili v nedeljo velike demonstracije. Razumemo ogorčenje proti vsem poizkusom atentatov, toda, kakor se poroča, se razvija vsa stvar skoro v enaki obliki, kakor v Italiji fašizem. Nasilstva z ene strani, nasilstva z druge strani, to utegne roditi zlasti v Jugoslaviji, kjer so razmere mnogo manj konsolidirane kakor v Italiji, silno neprijetne posledice. Naravnost neodpustno je, če se po teh dogodkih, ki so se izvršili zadnje dni, dopušča vdiranje v stanovanja, ogroža osebnost varnost, kar more vesti le do medesebojnih bojov in pobojev, nereda in anarhije. Krogi, ki so za to odgovorni, naj si stvar dobro premislijo, preden bodo koncedirali to »gručo«, oziroma »narodovo voljo«. Zdi se na nam, da je za odpravo teh neprijetik, ki belijo glavo vladajoči gospodi, služil edino svoboda, pametna politika poštenja.

VLADA REVIDIRA NAČRT NAREDBE PROTI KOMUNISTOM.

LDU, Beograd, 23. julija. Na današnji seji ministrskega sveta, ki se je vršila dopoldne, je bilo poleg tega, da se skliceta zakonodajni odsek in narodna skupščina, sklenjeno, da se uredba za zaščito države, ki je bila izdelana že za vlade pokojnega dr. Milenka Vesnića in revidirana za vlade Nikole Pašića in ki ima dva dela, predloži v prvem, ki govori proti komunistični akciji, zakonodajnemu odseku in sprejetje, nakar naj se takoj udeleži. Prvi del te uredbe je bil že modificiran z ozirom na današnje razmere na seji ministrskega sveta, ki se je vršila neposredno po umoru Milorada Draškoviča. Drugi del te uredbe se je začasno odložil.

VLADA, ZAKONODAJNI ODSEK, NARODNA SKUPŠČINA IN VARNOSTVO DRŽAVE.

Beograd, 23. julija. Danes dopoldne je bila seja ministrskega sveta, ki je trajala od 10. do 12. Predmet razpravljanja je bil umor ministra na razpoloženju Milorada Draškoviča, ki ga je povzročila teroristična organizacija. Sklenilo se je, da se zakonodajni odsek skliče v torek dne 26., narodna skupščina pa v soboto dne 30. julija, da se sprejmejo sklepi v zaščito države.

POGREB MILORADA DRAŠKOVIČA.

Beograd, 24. julija. Danes dopoldne ob 10. uro se je pričel pogrebni izpoved Draškoviča iz oficirskega doma, kjer je bil prirejen mrtvaški odor. Pogreba so se udeležili princ Jurij in ministri razen dveh, ki se ne nahajata v Beogradu, ter mnogo poslancev, diplomatski predstavniki, zastopniki korporacij in vojaštva. Ljudstva je bilo mnogo. Ob njegovih krsih so govorili minister Kumandni, Ljuba Davidović (demokrat), dr. Janjič v imenu skupščine, minister Gjurešić (radikalec). Na Terzijah je govoril predsednik beograjske občine Dobra Mitrović in za invalide Nedić. V imenu Hrvatov je pokojnika pozdravil bivši ban Tomljenović; za Slovence pa minister

Puceli. Za volilce sta govorila Nedić iz Milanovca in Draškovičev tovariš in prijatelj dr. Milan Milojević. Truplo je blagoslovil episkop Hilarij Radonić. Pogreb je bil nekako demonstrativnega značaja.

PREISKAVA RADI ATENTATA NA REGENTA.

Beograd, 22. julija. Danes je preiskovalno sodišče pričelo zasliševati člane terorističnega odbora v Stari Pazovi, ki jih je nad dvajset. Obdobje jih Mihaljo Vič. Ugotovljeno je, da so bili teroristi v Stari Pazovi v zvezi z belgrajskim izvršnim odborom komunistične stranke in pokrajinskim izvrševalnim odborom v Novem Sadu. V nekem lokalu v Stari Pazovi so se vršile zelo pogosto tajne seje, na katerih se je govorilo o pripravah za teroristično akcijo. Te seje so pogosto posečali voditelji novosadskih komunistov. Pri zaslišanju Ivana Baroša je preiskovalna oblast zvedela še za nekatera mesta, v katerih so se vršile tajne seje, tako n. pr. v Petrovaradinu. Baroš sam je imel dolžnost, da vodi račun o kurirjih, ki so prihajali iz Budimpešte in Dunaja ter da jih odpravlja dalje. V Novem Sadu jim je preskrboval prenočišča ter jim dajal denar. Danes je bil poslan sodišču prve stopnje in odobrenje sklep o aretaciji psmih novih oseb. Dosedaj je odobrena aretacija za okoli 30 oseb.

POZABIMO IN POMAGAJMO!

Dunaj, 23. jul. Načelstvo avstrijske socialno-demokratske stranke in avstrijska strokovna komisija pozivljata v proglasu, priobčenem v listu »Arbeiterzeitung« soderuje in soderužice, naj priskočijo na pomoč po gladi in koleri ogroženim Rusom, in poudarjata, da Avstrija sicer ne more pošiljati v Rusijo živih, toda delavstvo lahko kupuje zdravila in jih pošilja v Rusijo.

NEMČIJA ZA POMOČ RUSIJI.

IDU, Nauen, 24. julija. Po službenih vesteh dela Nemčija na to, da se izvede velika pomožna akcija, da se odpomore stradajoči Rusiji. Vlada podpira to akcijo z vsemi sredstvi. Predsednik židovskih udruženj v Rusiji, Krajinin, trdi, tako vsaj poroča socialno-demokratski »Vorwärts«, da je položaj v Rusiji obupen ter da prihaja često do pogromov židov. Kakor javljajo »Izvestija«, se širi kolera po vsej Rusiji, zlasti v pokrajinah ob Volgi. Zdravstvene razmere so neznosne. Iz mest, kjer nimajo tekoče vode, beže ljudje na deželo.

STAVKE.

LDU, Pariz, 23. julija. »Poplo« poroča iz Strassburga, da so pričeli stavkati tamošnji delavci pri električnih obratih. Tok elektrike je prekinjen. V vsej spodnji Alzaciji stavkajo kovinski delavci.

IDU, Pariz, 23. julija. »Chicago Tribune« poroča iz Tokia, da je izzvalo odpošiljanje vojakov v Kobe, kjer je splošna stavka, med delavci veliko razburjenje. Boje se, da bo v kratkem začelo stavkati v Tokiu do 20.000 delavcev, če se delovni čas ne zniža in ne povečajo plače. V Kobe so poizkusili stavkati delavci v arzenalu.

RUSI BEŽE.

LDU, London, 23. julija. »Daily Express« doznava iz Rige, da beži 30 milijonov Rusov v Sibirijo in Kavkaz ter proti Moskvi. Vzrok temu preseljevanju velikanska lakota. Govori se, da so se lačni kmetje ponekod sprijeli z vojniki.

USTAJA KABILOV.

LDU, Madrid, 23. julija. Kralj se je danes takoj po prihodu v Madrid podal v vojno ministristvo, kjer je vprašal, kaj je z vestjo, po kateri je baje padel poveljnik v Melili, odgovorilo se mu je, da gre samo za govorice, o katerih vlada še ni dobila nobenega potrdila. Jutranji listi poročajo iz zasebnih virov, da so bili včerajšnji boji silno hudi in da so imeli Španci velikanske izgube, da pa se jim je po dohodu ojačeni posrečilo odbiti vse napade Kabilov.

IDU, Pariz, 23. julija. »Journal« poroča iz Madrida, da so napadli Kabil pri Melili srednje postojanke španskih čet. Španci so izgubili več sto mrtvih in ranjenih, general Silvester pa je izvršil samomor.

Politične vesti.

+ Bolgarska vlada je veseliam poslala moto, v kateri zanikuje vesti, da išče zvez z Angoro. Dalje pravi, da je znižala vojsko na tisto stanje, kakor zahteva mirovna pogodba.

+ Madžarski spiciji so ponovno aretirali več oseb, med njimi sotrudnika soc. demokratske »Nepszave« s. Gergelyja, s pretvezo, da so špijonirali za tuje države.

+ Rusija zavrača vesti, da je odredila mobilizacijo. — Madžarska pa ne ve ničesar o Koriciovem povratku na svoje ozemlje.

+ Sodrug Josef Hybeš umrl! V Brnu je 19. t. m. umrl stari socialistični borec, sodrug Josef Hybeš v 72. letu svoje starosti. Ime tega sodruga bo zapisano v zgodovini socialističnega gibanja kot neumornega organizatorja delavstva ne le v svoji domovini, temveč tudi v tujini. S. Hybeš se je rodil l. 1850 v Dašicah pri Pardubicah na Češkem. Od svojega 20. leta pa prav do svoje smrti je bil vrl socialistični agitator. Svojičas je organiziral tudi češko delavstvo na Dunaju. — Čestit mu spomini!

+ Nove volitve v angleško spodnjo zbornico bodo razpisane letos oktobra ali novembra.

+ Japonska zapusti Sibirijo. Tokijski kabinet je sklenil, umakniti vse japonske čete iz Sibirije in Santuma in sprejeti povabilo predsednika Hardinga h konferenci o Daljnem Vzhodu. Na tej konferenci bo zahteval priznanje enakopravnosti vseh japonskih državljanov po vsem svetu.

Dnevne vesti.

Zapiske mariborskega župana s. Grčarja bo danes ob 18. uri v mestni posvetovalnici v Mariboru.

Aretacija v Ljubljani. Policijsko ravnanje objavlja: Z ozirom na vest zagrebških listov, da je bila v Ljubljani aretirana neka oseba, ki je priznala soudeležbo pri atentatu na ministra Draškoviča, se poroča, da je bila v Ljubljani res aretirana neka oseba. Ker so poizvedbe glede te stvari čele v teku, se detajli v interesu stvari same doslej še ne morejo objaviti. Ko bodo predmetne poizvedbe v toliko dozorele, da se bodo mogle brez škode za potek preiskave priobčiti, se bo to zgodilo. Izven te osebe in še nekega drugega osumilca se v Ljubljani niso izvršile nobene aretacije.

Ustavitev komunističnega lista. Vlad je ustavila nadaljno izhajanje komunističnega lista »Radnički sindikat«. List je bil strokoven.

Uredbo o izseljevanju iz naše države priobčuje »Uradni list« št. 85 z dne 23. t. m.

Brzjavni in telefonske pristojbine v inozemskem prometu v razmerju 1 frank je 5 dinarjev ali 20 kron, Počeniš s 15. avgustom t. l. je kot enakovrednost franka določeni pet dinarjev ali dvajset kron. Od imenovanega dne naprej je torej plačevati pri vseh inozemskih brzjavah in telefonskih pristojbinah za vsak frank ali del franka petkratni znesek v dinarski, oziroma dvajsetkratni znesek v kronski veljavi.

Otvoritev avtomobilske zveze Mribor — Radgona. Od sedaj naprej vozi dnevno, razven v četrtkih, avtomobil iz Maribora v Radgono in nazaj. Odhod iz Maribora ob 11 uri z glavnega kolodvora, odhod iz Radgone ob pol 6 uri. Zlka kvartet priredi v sredo dne 27. julija t. l. ob pol 9 uri zvečer v zdraviliškem domu Rogaske Slatine svoj letošnji prvi koncert.

Iz stranke.

Trbovlje. Vabi se vse politično organizirane člane JSDS nea članski sestanek, ki se vrši v četrtek dne 28. t. m. ob 5. uri popoldne v prostorih »Delavskega doma«. Dnevni red: Razprava za strankin zbor ter volitve delegatov. Dolžnost vsakega politično organiziranega je, da se sestanka gotovo udeleži, ter prinese svojo člansko izkaznico s seboj v svrhu kontrole. — Predsednik.

Gospodarstvo.

=Ljubljanski trg. Glede mesa je trg zadostno preskrbljen. Cena govelega mesa v Ljubljani je še vedno v primeri z Zagrebom in Mariborom za 4 K pri kg pretirana, ker si ljubljanski mesarji ne znajo organizirati nakup živine vzlic ugodnih prilik na živinskem trgu izven ljubljanskega nakupovalnega okrožja. Cene so sledeče: volovsko meso 30 do 36 K kg, telečeje meso 22 do 24 K kg. Na stojnicah Smoljan in Predovič telečeje meso 18 do 20 K kg. Sadni trg je sedaj zopet založen po zmernejših cenah samo z domočin blagom. Italijanskega blaga ni na trgu. Trg se bo lahko preskrbel z domačim bla-

gom, Hruške 12 do 14 K kg, jabolka dobre kvalitete 12 K kg, jabolka na kmečkem trgu 8 K kg, marelice 22 K kg, ringlo 22 K kg, kumare 6 do 10 K kg, karfijske 10 do 12 K kg, buče 3 do 4 K kg, grah 5 do 8 K kg, čebula 5 do 6 K kg, fižol v stročju 3 do 4 K kg, krompir 2 do 3 K kg, novo zelje 5 K glava. Jaje je na trgu dovolj po 2.40 K komad. Cene žitu so skočile. Oves na debelo 7.50 kron kg. Moka št. 0 18 K kg, najboljša kakovosti 18.50 K kg.

Društvene vesti.

Kongres društva jugosl. dobrovoljcev se vrši tudi letos 8. septembra. Radi izredno važnega sporeda naj si vsi omogočijo udeležbo. Z vspremem in voljnimi olajšavami bomo vse člane pravočasno seznanili. Vprašanja na odbor in samostojni predlogi se morajo prijaviti pisмено tajništvo do 1. septembra. — Odbor.

Akademikom! Vse tovariše akademike, ki nameravajo v bodočem šolskem letu stanovati v akademskem domu pozivamo, da to nemudoma javijo podpisaneemu društvu, in sicer naj pošljejo oni, ki so se letos hranili v akademski menzi in so tam izpolnili formular, navadno prijavnico, vsi drugi pa naj navedejo natančne premoženjske razmere in druge podatke. V poštev pridejo le najpotrebnejši dijaki, ki so zadostili učatni zahtevam. Obenem opozarjamo vse slušatelje univerze, ki reflektirajo na državno podporo, da si pravočasno preskrbe potrebna kolokvialna spričevila iz glavnih predmetov, ker sicer ne pridejo v poštev pri razdeljevanju podpor. — Odbor podpornega društva jugoslov. akad. v Ljubljani.

Kulturni vestnik.

Stefanovič Emil: Moji zapiski z Dunaja, cena 10 K, broširani knjižici s pošto 1 K več. Naroča se pri Zvezni knjigarni, Marijin trg 8 v Ljubljani.

Po svetu.

— Delavcem znanje, sebi povikanje. Lastniki angleških premogovnikov so cene premoga zvišali za 2—5 šilingov pri toni. Najcenejši premog bo potemtakem stal 3 funte, boljše kakovosti bodo do 68 šilingov pri toni dražje, s čimer bo težko prizadeja angleška industrija, ker ne bo mogla konkurirati z inostranskimi industrijami. Tako kapitalizem iz same požrešnosti ugonablja domače gospodarstvo in pripravlja vedno nove možnosti težkih razrednih bojov.

Dopisi.

Velenje. (Kako se godi delavstvu pri državnem premogovniku.) Nedavno je g. komisar vzel živila večim lesnim delavcem, ki delajo pri državnem premogovniku v Velenju. S tem se hoče kršiti pogodbo, sklenjeno sporazumno z osrednjim uradom, s poverjeništvom socialnega skrbstva, z zastopniki deželne vlade in z rudarskim glavarstvom v Ljubljani. Pogodba jasno pove, da dobijo vsi uposljeni delavci pri zgoraj omenjenem premogovniku živila po nižnji ceni. Ob enam pravi pogodba, da se dovoli tudi onemoglim staršem in postrežnicam, nad 21 let stariim samcem, če le-ti skrbijo in živijo v skupnem gospodinjstvu in če nimajo svojega posestva. Sedaj se je vzelo to ugodnost 12 lesnim delavcem in njihovim družinam. Sto rodbinskih članov je izgubilo živila. To so največ onemogli starši. Radovedni smo in vedeti hočemo, če je to odredil komisar g. Čuček na lastno pest, ali sporazumno z osrednjim

uradom. Mislimo, da se ne motimo, če imamo v vladne gospode toliko zaupanja v njih poštenost, da nimajo s to zadevo nobenega stika in da bodo ščitili tisto pogodbo, katera se je z njimi sklepala in so jo tudi podpisali in potrdili. Vsi delavci zahtevajo, da se ukaže, da se krivica, katero trpijo prizadeti, takoj popravi! — Tudi pomanjkanje moke, sladkorja in še več drugih živil je tukaj pri nas. Če smo prosili, da se to preskrbi, se pa nahnili zaupnike, češ, to nas nič ne briga in to je stvar obratovodstva. Če se pritožimo, da je slaba moka, da je nevtitna, da naj se naroči kje drugje, da gotovo dobimo pravočasno, dobimo zopet odgovor, da nas nič ne briga, kje se naroči in da bodo delavci že počakali. Zadovoljni da naj bodo, če so le nekaj dobili. Naročujejo na moko tam, kjer je njihov pristaš. Vabič, ki pa sam kupuje, pa ne more pravočasno pošiljati. Če bi moko vzeli pri mestnem mlinu, ali pri Majdiču, bi jo gotovo pravočasno dobili! Iz vsega postopanja pa se vidi, da se hoče delavstvo s tem samo izrabljati. Če pa bi kateri delavci kupili kje drugje, zopet nočejo plačati difference natančno po tržnih cenah, kakor stoji to prav tako jasno v pogodbi. Delavec je moral med vojno doma stradati, toda sedaj, ko je lahko dobiti vsega je to vse obsodbe vredno, da ustvi obratovodstvo še danes, da delavstvo strada! Delavci prosimo vsled tega kompetentne gospode, da pošljejo enega v Velenje in da se pokliče delavske zastopnike, ter se stvar z njimi sporazumno takoj poravnava in se krivice popravi! Zahtevamo še enkrat, da se pogodba ne krši. — Delavci premogokopa Velenje.

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, FRANCISKANSKA ULICA ŠTEV. 6

REGISTROVANI TRAFICI I OBEJENO ZAVEZO.

TISKOVINE ZA SOLE, ŽUPANSTVA IN URADE. NAJMODERNEJŠE PŁAKATE IN VABILA. ZA SNOBE IN VESELICE.

LETNE ZAKLUČKE

NAJMODERNEJŠA UREDBA ZA TISKANJE ČASOPISOV, KNJIG, BROŠUR ITD.

STEREOTIPIJA. LITOGRAFIJA.

Posojilo K 100.000

se išče za upostavo stavbe. Jamstvo v vknjižbo na I. mestu. Cenjene ponudbe se prosi na JOSIP HLEBEC, Rajhenburg.

Proda se

stavbena parcela v obsegu 3000 m², 1 m² po K 20, ležeče na najboljšem prostoru Rajhenburga v najpogostejši bližini premogokopa. Najprimernejše za trgovce! — Ponudbe na JOSIP HLEBEC, Rajhenburg.

ZAHVALA.

Ivan in Ivana Galé se iskreno zahvalujeta v svojem in imenu svojih otrok vsem, ki so skazali sočutje, darovali vence ob nenadni smrti našega nepozabnega sinka, oziroma brata

RUDOLFA

ter ga spremili na zadnji poti.

Rožna dolina pri Ljubljani, 23. julija 1921.

I. SANDRIN
LJUBLJANA

velika zaloga
vsakovrstnega

USNJA

kol. podplatov,
gontinih jermenov

in boksa

na debelo

MESTNI TRG 6